

Ezen zavarokat a Betegségek Nemzetközi Osztályozása 10. kiadása (BNO-X) a következőképpen ismerteti:

Nemi identitás zavarai

Jellemzőit így adja meg: (ezeknek csak egy része tapasztalható egy-egy konkrét esetben, viszont egy-két jegy semmiképpen nem jelez problémát, és mindenképpen figyelembe kell venni a kulturális körülményeket is: pl. a Svédországban és másutt is terjedő nemi szerepektől független, e tekintetben semlegességre törekvő nevelési gyakorlat, ahol kimondott cél a klasszikus nemi szerepek kerülése a nevelésben)

1. Az ellenkező nemmel való erős és állandó azonosulás
2. Saját nemét illetően tartós diszkomfort vagy alkalmatlanság érzés a saját nemi szerepeivel kapcsolatban
3. A zavar nem jár együtt fizikális interszexuális állapottal
4. A zavar klinikailag jelentős szenvedést vagy a szociális, munkahelyi vagy más fontos funkciók romlását okozza

Ide tartoznak:

a. **transzszexualizmus**: Annak vágya, hogy ellenkező nemű egyénként élhessen és fogadják el. Általában a saját nemével és anatómiájával elégedetlen, kényelmetlenül érzi magát benne, és sebészeti és hormon kezeléseket szeretne, hogy testét, amennyire csak lehet, a kívánt nemhez tegye hasonlatossá (itt jegyzem meg, hogy a BNO-X. 1996-os kiadása óta ezen a téren némi szemléletváltozás következett be, és az orvostudomány elfogadóbbá vált a transzszexualizmussal szemben, lévén a páciensek körében szerzett tapasztalatok kikényszerítették ezt a változást)

b. **kettős szerepű transzvesztitizmus**: az ellenkező nem ruháinak viselése, ami része az egyén életének, hogy átmenetileg is, de élvezhesse, hogy az ellenkező nem tagja anélkül, hogy ezen túl bármilyen kívánsága volna szexuális nemének tartós megváltoztatására vagy sebészi beavatkozásra, és szexuális izgalom sem társul a ruhacseréhez

c. **gyermekkori nemi identitászavar**: rendszerint kora gyermekkorban és jóval a pubertás előtt jelentkezik, Jellemzője az állandó és intenzív distressz saját anatómiai neme miatt, és az ellenkező nem hez való tartozás szüntelen

vágya, esetleg ragaszkodik hozzá, hogy ő ellenkező nemű. Az ellenkező nem ruháival, öltözködésével, tevékenységével való foglalkozás, saját nemének tagadása. Fontos: némi fiússág lányoknál, vagy lányos viselkedés fiúknál nem tartozik ide!

d. a nemi identitás egyéb zavara: interszexuális állapotokhoz (másnéven hermafroditizmus) tartozó nemi identitás diszkomfort, átmeneti, stresszfüggő átöltözési viselkedés, kasztrációval, a pénisz eltávolításával való tartós foglalkozás az ellenkező nemi jellegek felvételének vágya nélkül

A szexuális preferencia rendellenességei

Ide tartoznak:

a. **Fetisizmus**: élettelen tárgy használata szexuális vágy felkeltésére és szexuális örömszerzésre

b. **Fetisisztikus transzvesztitizmus**: az ellenkező nem ruháinak viselése szexuális izgalom elérésére és hogy úgy nézzen ki, mint az ellenkező neműek

c. **Exhibicionizmus**: állandó vagy ismétlődő hajlam arra, hogy a nemi szerveit megmutassa idegeneknek (különösen ellenkező neműeknek), nyilvános helyen, anélkül, hogy szándékában állnak bárkivel is közelebbi kapcsolatot létesíteni

d. **Voyeurizmus**: állandó vagy ismétlődő hajlam, hogy másokat intim, szexuális viselkedésük alatt megnézzon, pl. vetkőzés közben. Erről általában a megfigyelt embernek nincs tudomása. Szexuális izgalomhoz, maszturbációhoz vezet.

e. **Pedophilia** (pedofília): legalább 16 éves, de inkább idősebb személyek szexuális érdeklődése pubertásban, vagy korai pubertásban lévő gyermekek (fiúk, lányok, vagy mindkettő) iránt.

[Itt kell megemlíteni, hogy van ettől eltérő fogalmi meghatározás is: vagyis a pedofília fogalmát a pubertás kor alatti gyerekek iránti szexuális érdeklődésre

használják, és a kamaszkorúak iránti szexuális érdeklődést **Efebofilia / Ephebophilia**-nak nevezik.]

f. **Szadomazochizmus**: olyan szexuális aktivitások kedvelése, mely fájdalom okozásával vagy megalázással, illetve fogsággal jár. Mazochista az, aki mindezeket elszenvedni szereti, ha "nyújtani", akkor ő a sadista.

g. **Szexuális preferencia többszörös zavara**

h. **Egyéb szexuális preferenciavezara**: pl. Frotteurizmus: más, a tevékenységgel egyet nem értő személyekkel érintkezés, pl. dörgölődés révén kiváltott intenzív szexuális fantáziák

A szexuális fejlődéshez és orientációhoz társuló pszichológiai és viselkedési rendellenességek

a. **a szexuális érés zavara**: a páciens szenved saját bizonytalanságától, hogy melyik nemhez tartozik, hogy milyen a szexuális orientációja, és ez hosszú távon depresszióhoz, szorongáshoz vezet. Gyakori a serdülők között, illetve olyan egyéneknél, akik hosszan tartó stabil szexuális orientáció (gyakran párkapcsolat) után úgy érzik, változik a szexuális orientációjuk

b. **ego-dystoniás szexuális orientáció**: a nemi identitás és a szexuális orientáció (heteroszexuális, homoszexuális, biszexuális) nem kérdéses, de az egyén a társuló pszichológiai vagy viselkedészavar miatt megváltoztatni szeretné, és emiatt segítséget is keres

c. **a szexuális kapcsolat zavara**: a nemi identitás és szexuális orientáció (hetero-, homo-, vagy biszexuális) tehető felelőssé a szexuális partnerkapcsolat kialakításában vagy fenntartásában mutatkozó nehézségekért

Nem szervi rendellenesség vagy betegség okozta szexuális diszfunkció

Olyan, változatos formában jelentkező szexuális funkciózavarok, amelyek képtelenné teszik az egyént, hogy úgy vegyen részt szexuális kapcsolatban, ahogy ő szeretné. Ide tartoznak:

- a. **A szexuális vágy hiánya vagy elvesztése:** a szexuális vágy elvesztése az elsődleges probléma, ami nem másodlagosan alakul ki más szexuális nehézség következtében. A szexuális aktivitásra való vágy és a szexuális fantáziák tartós vagy ismétlődő deficitje, vagy hiánya, ami észrevehető szenvedést, vagy interperszonális nehézségeket okoz
- b. **Szexuális averzió, szexuális kapcsolat örömtelensége:** vagy a szexuális érintkezés lehetősége okoz olyan mértékű félelmet vagy szorongást, hogy a szexuális kapcsolatot elkerüli (szexuális averzió), vagy a szexuális kapcsolat és válasz normálisan létrejön, orgazmus is kialakul, de hiányzik a hozzá kapcsolódó, megfelelő élvezet (a szexuális öröm hiánya) - Figyelem: nem tévesztendő össze az aszexualitással, mely esetben a szex mint olyan nem érdekli az egyént, de ez a legkevésbé sem okoz neki semmiféle szenvedést vagy diszkomfort érzést!
- c. **A nemi szervek válaszképességének hiánya:** a férfiak esetében a középpontban a merevedési zavar áll (azaz nem jön létre, vagy nem marad fenn a kielégítő közösüléshez szükséges erekció), nők esetében a vaginális nedvesedés teljes, vagy részleges hiánya áll.
- d. **Orgazmuszavar:** az orgazmus vagy egyáltalán nem jön létre, vagy nagyon későn
- e. **Ejaculatio praecox (korai magömlés):** az ejakuláció kontrollálási képessége, ami megakadályozza, hogy mindkét partner számára élvezhető legyen a szexuális együttlét. Az ejakuláció minimális szexuális stimulálásra, a személy akarata ellenére bekövetkezik. A zavar észrevehető szenvedést vagy interperszonális nehézségeket okoz.
- f, **Nem-organikus vaginizmus:** a vaginát körülvevő kismencedencei izmok görcse, amelyek megakadályozzák a vagin megnyílását. A penis behatolása lehetetlen vagy fájdalmas. A zavar észrevehető szenvedést vagy interperszonális nehézségeket okoz.
- g. **Nem-organikus dyspareunia (genitális fájdalmak):** fájdalom a közösülés során (dyspareunia) mind férfiaknál, mind nőknél előfordul. Az egyénnek észrevehető szenvedést, vagy interperszonális nehézségeket okoz.
- h. **Túlzott (excessiv) szexuális vágy**